

Josef Hoffmann, Jardinière van glas, ca. 1910

In juni 1903 werd de Wiener Werkstätte opgericht door Josef Hoffmann en Kolo Moser. De onderneming werd financieel mogelijk gemaakt door de bankier Fritz Wärndorfer. Al in 1905 telde de Werkstätte meer dan honderd werknemers waarvan er zevenendertig een eigen monogram mochten voeren. Doel van het initiatief was om eenvoudige, goed ontworpen en functionele voorwerpen te maken. In de beginperiode waren de Schotse en Engelse invloeden groot. Vooral de ideeën van Morris en Ruskin speelden een belangrijke rol. De 'Guild of Handicraft' diende als voorbeeld voor de organisatie van de Werkstätte. In de Werkstätte zelf werd voor de Eerste Wereldoorlog geen ceramiek of glas gefabriceerd. Pas in 1915 bood de firma onder eigen naam glazen aan die, naar ontwerp van een aan de Werkstätte verbonden kunstenaar, door één der grote glasfabrieken werden uitgevoerd. De glasontwerpen, die Josef Hoffmann (1870-1956) vóór 1915 maakte, waren in hoofdzaak bestemd voor de firma J. & L. Lobmeyer in Wenen, die ze in Bohemen liet uitvoeren. De stijl van de producten van de Werkstätte was tot ca. 1910-1915, onder invloed van Hoffmann en Moser, sterk geometrisch. Hoffmann kreeg zelfs de bijnaam 'Quadrat-Hoffmann'! De vorm van de in 1976 aangekochte jardinière (afb. 45)¹ is weliswaar ovaal, maar de decoratie is streng ingedeeld in verticale rechthoeken. Het florale bronzitdecor binnen de rechthoeken

getuigt van de invloed van de School van Glasgow.

Het Rijksmuseum verwierf in de afgelopen twintig jaar een klein aantal voorwerpen van de Wiener Werkstätte. De jardinière valt binnen dit groepje op door haar uitzonderlijke kwaliteit.

P.C. R. v. E.

Noot

¹ In 1976 aangekocht van de kunsthandel Lilian Nassau Ltd. te New York (inv. R.B.K. 1976-5).

Afb. 45. Josef Hoffmann, Jardinière van glas, versierd met goud en bronzitdecor. Ontwerp gemaakt voor de firma J. & L. Lobmeyer te Wenen, uitgevoerd in Boemen, ca. 1910. H. 8,4 cm, br. 18,3 × 13 cm.

